

Prædiken til Bededag

Matt. 3, 1-10

Det er nu mærkeligt. Store Bededag – eller almindelig bods- og bededag er en skrøbelig helligdag. Den ene dag er der forslag fremme om at afskaffe dagen, den næste er der røster, som kræver, at landet og befolkningen i almindelighed gør bod og beder om forladelse for snart den ene og snart den anden skyld.

Under regeringen Thorning-Schmidt forsøgte den radikale kirkeminister Manu Sareen at afskaffe Store Bededag for at virkeliggøre finansministerens plan om få danskerne til at arbejde 12 minutter mere om dagen.

Her i 2017, hvor det er 100 år siden Jomfruøerne blev overført til USA, kan man så opleve andre politikere, bl.a. radikale Zenia Stampe, som ellers er kendt for at være ikke-kirkelig, kræve, at Danmark siger "undskyld" for slaveriet på Jomfruøerne og viser vilje til at godtgøre den lidelse, vi har forvoldt. Altså kort og godt: Der er politikere, som gør sig til talsmand for at vores samfund har brug for de gode gamle kristelige dyder: anger, syndsbevidsthed, bod og bøn. Både overfor en højere instans, som har sat en moralsk fordring om retfærdighed i verden (Vi kalder det Gud, men de, der ikke tør tage hans navn i munden, henviser måske til

menneskeheden eller menneskerettighederne) og en bøn, anger og bod overfor andre mennesker: vores næste, som lider, fordi vi har øvet uret.

Nu ved jeg ikke, hvad biskop Bagger konkret tænkte på af synder, da han i 1683 fik indført denne almindelige eller store bods- og bededag 4. fredag efter påske. Der er heller ingen af os, der ved, hvad vi sådan kan komme på af synder, som samfundet burde bekende, de kommende år. At slaveriets skyld lige dukker op i år, hænger sammen med det helt tilfældige, at der er et 100 års jubilæum.

Hånden på hjertet: jeg hører til dem, der mener, at det i det konkrete tilfælde ville være lidt søgt, hvis den danske stat kom med en undskyldning i statsretlig forstand, når dette krav ikke er rejst af en anden instans, som har statsretlig myndighed: Jomfruøernes regering, FN's kommission til bekæmpelse af slaveri eller lignende. Jeg kan også komme på andre begivenheder, hvor det ville være mere nærliggende med en undskyldning med bod og bøn om tilgivelse til følge.

Men på det overordnede plan er spørgsmålet nu, om ikke der faktisk er mere behov for

Store Bededag end længe? Spørgsmålet er, om ikke vores samfund kunne have brug for en dag, hvor vi åbent kunne tale sammen om vores kollektive skyld, og dét som vi i almindelighed kan skamme os over?

Rundt om i samfundet dukker der faktisk forslag op om snart den ene snart den anden uofficielle "bods- og bededag". Dage til bod, bøn og bedring i forhold til natur, dyr og miljø - sultkatastrofer, flygtninge og krig - hjemløse, udsatte børn og voldsramte kvinder – sygdomme som kan ramme dig eller mig eller de andre. Nogle af disse mærkedage har indsamlinger, i forbindelse med andre afholdes der konferencer, og atter andre af disse dage er kun internetbaserede.

Det er en international trend. Som et underfundigt tiltag kan nævnes, at alt imens handelslivet forsøger at gøre fredagen efter "Thanksgiving Day" i november til "Black Friday", er der dem, som forsøger at få denne dag slået fast som den internationale "Buy nothing Day". En slags bodsdag for en materialisme, der løber løbsk.

Jeg gætter på, at behovet for den slags mærkedage opstår i takt med, at de gamle helligdage afvikles på grund af sekularisering, religionskritik, modernisering, individualisering, materialisme og mange andre ting. Det er en kompliceret proces.

Men mennesker bærer stadig på bevidsthed om skyld, følelse af skam og en frygt for, hvordan det skal gå: Både en frygt for, hvordan det skal gå et samfund i almindelighed, som fremturer i dumhed og uretfærdighed. Og en frygt for hvordan det skal gå et ufuldkomment menneske som mig i særdeleshed, som ikke lever op til moderniseringens og

digitaliseringens krav om en grænseløs fuldkommenhed og omstillingsparathed.

Mennesker bærer stadigvæk på en pærevæling af begrundet og ubegrundet skyldfølelse og skamfølelse og angst og bliver ødelagt i deres indre, når det ikke kan komme ud og blive sat på rette plads og møde tilgivelsen, hvor synden bliver forladt – hvad enten det nu er skyld eller skam – og hvor øjet bliver åbnet for muligheden af et evigt liv, i stedet for bare at være indkroget i sig selv og sine egne projekter.

Måden at få de fortrængte følelser af skyld eller skam ud på, er ved for det første at tale om det. Anger kaldte man det tidligere. Og for det andet at tale om, hvordan man gør den skade, som man har forvoldt, god igen. Bod kaldte man det engang. Besindelse og godtgørelse kan vi måske kalde det i dag, hvis de gamle ord forskrækker os.

Men hvorfor skulle de det? Den norske ungdom, som har hængt foran Tv-serien "Skam", har vist, at det ikke er farligt at tale om det skamfulde. Og blandt de nye befolkningsgrupper med muslimsk baggrund tales vist åbent om synd. Måske det er en af de ting, der kan virke tiltrækkende i en normløs tidsalder. (Tankevækkende at Danmarks Radio har gjort det til en tradition at transmittere muslimsk fredagsbøn netop på Bods- og Bededagen.)

Så altså: Der er stadig brug for en almindelig bods- og bededag for hele folket. En dag, hvor vi skubber vores indbilskhed til side, som Johannes Døberen opfordrede til i evangeliet. En dag, hvor det er tilladt at tale om vores frygt og bæven, og hvor vi ikke bare luller os ind i en kollektiv indbildning om at

kunne "undslippe den kommende vrede", som Johannes Døberen også talte om det. En dag hvor vi, om ikke andet, så kan blive lidt mere fortrolige med vores ufuldkommenhed. Det kunne være tiltrængt i en ubarmhertig tidsalder som vores.

For menneskelighedens skyld er der brug for en dag helliget bønnen om tilgivelse og bodens spørgsmål: Kan vi gøre det godt igen og hvordan?

Amen

Ole Lange

Ny sogn og Gammel sogn

Salmer:

741 Op, min sjæl, thi sol er oppe

679 Et trofast hjerte

91 Store Gud og frelsermand

305 Kom, Gud Helligånd, kom brat

710 Kærlighed til fædrelandet

Salmevalget:

Store Bededag blev indført af biskop Hans Bagger i 1683, altså under enevælden. I prædikenen prøver jeg at tage den oprindelige tematik bag "Almindelig Bods- og Bededag", som udspringer af enevældens syn på samfundets behov for gudsfrygt både i livet i fællesskabet og i menneskenes indre liv. Derfor skal vi have salmedigteren Thomas Kingo på banen, enevældens salmedigter par excellence.

I "Op, min sjæl, thi sol er oppe" bevæger vi os fra sjælens liv til en bøn for Kongens styre, altså samfundet opretholdelse.

I "Et trofast hjerte Herre mit" beder vi med salmedigteren en bøn for det indre liv. Det

Redaktion

Valgmenighedspræst
Margrethe Dahlerup Koch
V. Strandbjerg 32
6950 Ringkøbing
mdkoch@mail.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

svarer til gudstjenestens læsning fra det gamle testamente, hvor Salmisten beder om at Gud vil rense det indre.

Julesalmen "Store Gud og frelsermand" er en af de salmer, hvor Johannes Døberen er omtalt, og hvor Kingo sætter forholdet mellem bodsprædikanten Johannes og forkyn-deren af frelsen, Jesus, på rette plads. Jesu nådesbudskab er det vigtigste. En vigtig pointe at have for øje, når man som denne prædiken begiver sig ud i et forsøg på at formane om anger og bod.

Med "Kom, Gud Helligånd, kom brat" får vi lejlighed til at bede om Helligåndens hjælp til den sjælesorg, som prædikenen lægger op til som formålet med "Store Bededag".

Endelig slutter vi hos Grundtvigs "Kærlighed til fædrelandet". Jeg har endnu ikke vænnet mig til at den står i salmebo-gen. Men på en helligdag, som kredser om forholdet mellem det enkelte menneske og samfundet, kan salmens programatiske skildring af, hvordan fædrelandskærlighed og menneskeværd er knyttet sammen, være en god afrunding.